

ใบงานกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ: การวิเคราะห์อำนาจของผู้ซื้อในโซ่อุปทานสุกรไทย

ข้อมูลสมมติฐาน

- 1) ราคาสุกรมีชีวิตหน้าฟาร์มฐาน: 72.00 บาท/กก. (กรณีซื้อจริงใหญ่ ราคาซื้อหน้าฟาร์ม 70 บาท/กก. กรณีรับซื้อจากเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่ห่างไกล 62 บาท/กก.)
- 2) น้ำหนักสุกรขุนมาตรฐานเฉลี่ยเข้าเชือด: 110 กก./ตัว
- 3) สัดส่วนผลผลิตเนื้อและชิ้นส่วนจำหน่ายได้: 75% ของน้ำหนักตัว
- 4) สัดส่วนชิ้นส่วนสำคัญในโครงสร้างตัดแต่ง (Yield Composition):
 - a. เนื้อแดง (สะโพก ไหล่ สันนอก สันใน): คิดเป็นประมาณ 45% - 50% ของน้ำหนักตัว (หรือ ~60% - 65% ของน้ำหนักซาก)
 - b. หมูสามชั้น (Pork Belly): คิดเป็นประมาณ 12% - 15% ของน้ำหนักตัว
 - c. ส่วนประกอบอื่น ๆ (ซี่โครง กระดูก ชิ้นส่วนตัดแต่ง หัว เครื่องใน): คิดเป็นประมาณ 12% - 15% ของน้ำหนักตัว
- 5) สุกรมีชีวิต -> โบรกเกอร์/โรงเชือด (กลางน้ำ): ขายสุกรชีกหน้าโรงเชือด = ราคาหน้าฟาร์ม + 12 บาท/กก. (ต้นทุนแปลงสภาพและค่าเชือดจริง 10-14 บาท/กก. กำหนดค่าเฉลี่ย 12.00 บาท/กก.)
- 6) สุกรชีก -> ค้าส่ง / ห้างค้าปลีกสมัยใหม่ (ปลายน้ำ): ราคาขายส่งชิ้นส่วนเนื้อสุกรเป้าหมายอยู่ที่ประมาณ 1.7 - 1.8 เท่าของราคาหน้าฟาร์ม (ช่วงจัดโปรโมชั่นลดลงน้อยกว่า 1.6 เท่าของราคาหน้าฟาร์ม)
- 7) สุกรชีก -> เชียงสด/Shop ท้องถิ่น: สูตรราคาขายปลีกเนื้อแดง = $(2 \times \text{ราคาหน้าฟาร์ม}) + 2 \text{ บาท/กก.}$ (ในบางพื้นที่อาจบวกราคาเพิ่ม 10 ถึง 12 บาท/กก.)

กิจกรรมตอนที่ 1: การคำนวณ Price Spread และ Marketing Margins ตลอดโซ่อุปทาน

ให้นักศึกษาคำนวณและเติมข้อมูลในตารางโครงสร้างราคาด้านล่างให้สมบูรณ์:

โซ่อุปทาน	ผู้ประกอบการ	สินค้า/หน่วย	ราคาขายปกติ (บาท/กก.)	ราคาขายรถใหญ่ (บาท/กก.)	ราคาขายรายย่อย (บาท/กก.)	Gross Margin ปกติ	Gross Margin (รถใหญ่)	Gross Margin (พื้นที่ห่างไกล)
ต้นน้ำ	1. ฟาร์ม	สุกรมี่ชีวิต	72	70				
กลางน้ำ	2. โรงเชือด	สุกรซี่ก						
ปลายน้ำ	3. ค้าส่ง	ชิ้นส่วนเนื้อแดง						
	4. เชียงสด	เนื้อแดงขายปลีก						

อธิบายการวิเคราะห์ส่วนต่างกำไรขั้นต้น (Gross Margin) ของผู้ประกอบการกลางน้ำและปลายน้ำ และเปรียบเทียบความเสี่ยงในการรับภาระต้นทุนระหว่างช่วงปกติและช่วงของล้นตลาด

กิจกรรมตอนที่ 2: การประเมินอำนาจการกดราคาของผู้ซื้อ (Oligopsony Markdown Index)

สูตรการคำนวณ:

$$MD = \frac{VMP - P_w}{P_w} \quad \text{หรือ} \quad MD_{\%} = \left(\frac{VMP - P_w}{P_w} \right) \times 100$$

โดยกำหนดให้:

- P_w = ราคาซื้อสุกกรมี่ชีวิตหน้าฟาร์ม
- VMP_{net} = (ราคาขายส่งชิ้นส่วนปลายน้ำ $\times$ Yield 75%)
- ต้นทุนแปลงสภาพกลางน้ำ 12.00 บาท/กก.
- $P_{ค้ส่ง} = 1.7 \times P_w$

2.1 จงคำนวณหาค่า MD ในสภาวะตลาดปกติ

แสดงวิธีทำและผลลัพธ์:

2.2 จงคำนวณหาค่า MD (ซื้อจากรายย่อย)

เงื่อนไข: เมื่อห้างปลายน้ำดัมพ์ราคาเนื้อแดงจัดโปรโมชันเหลือ 112 บาท/กก. และหน้าฟาร์มถูกกดราคาเหลือ 64.00 บาท/กก.

แสดงวิธีทำและผลลัพธ์:

2.3 วิเคราะห์กลยุทธ์ทางธุรกิจ

ผู้ประกอบการ	ผลิตภัณฑ์	ราคาขายปกติ (บาท/กก.)	ราคา over supply (บาท/กก.)	Gross margin (บาท/กก.)
1. ต้นน้ำ: ฟาร์ม	สุกรมีชีวิต	70	64	-
2. กลางน้ำ: โรงเชือด	สุกรซีก	82	$64 + 10 = 74$	$82 - 74 = 8$
3. ปลายน้ำ: ค้าส่ง	ชิ้นส่วนเนื้อแดง	119	$64 \times 1.8 = 115$	$119 - 115 = 4$
4. ปลายน้ำ: เชียงสด	เนื้อแดงขายปลีก	142	112	$142 - 112 = 30$

จากข้อมูลในตาราง อธิบายว่าเหตุใดผู้ประกอบการปลายน้ำจึงยังสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้แม้ค่า MD เฉพาะเนื้อแดงจะติดลบ และผู้ประกอบการใช้กลยุทธ์ใด

กิจกรรมตอนที่ 3: การวิเคราะห์เชิงพฤติกรรมและการส่งผ่านราคา

3.1 บทบาทและอำนาจตลาดของโบรกเกอร์กลางน้ำ

ทำไมโบรกเกอร์ในเขตภาคตะวันตก (เช่น นครปฐม-ราชบุรี) จึงทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดราคารับซื้อหน้าฟาร์ม และมีเงื่อนไขการรับซื้อสุกรขุนมีชีวิตจากฟาร์มเกษตรกรอย่างไรเมื่อตลาดปลายน้ำชะลอตัว

3.2 กลยุทธ์การตั้งราคาของ Modern Trade ปลายน้ำ

อธิบายกลไก "การถอยราคาต้นทุน (Cost-Net Margin Deduction)" และรอบการเจรจาต่อรองราคารายสัปดาห์ว่าส่งผลกระทบต่ออำนาจต่อรองของซัพพลายเออร์และฟาร์มอย่างไร

3.3 การส่งผ่านราคาที่ไม่สมมาตร

จากกรณีที่ราคาขายปลีกปรับขึ้นเร็วแต่ลงช้ากว่าราคาหน้าฟาร์ม สะท้อนโครงสร้างและอำนาจตลาดของใคร และทำให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรอย่างไร

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ให้นิสิตร่วมกันเสนอแนะมาตรการหรือนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมของอำนาจต่อรองในโซ่อุปทานสุกร